

Wyniki monitorowania obszarów rolniczych narażonych na susze w latach 1997-2018 z uwzględnieniem regionalnej specyfiki produkcji, struktury gospodarstw rolnych i ich potencjału (IUNG-PIB)

Autorzy opracowania:

dr hab. Rafał Pudelko

dr Katarzyna Żyłowska

mgr Małgorzata Kozak

mgr inż. Anna Jędrejek

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - PIB

Rolnictwo to jedna z gałęzi gospodarki, która zarówno pośrednio jak i bezpośrednio w dużym stopniu uzależniona jest od warunków pogodowych (klimatycznych). To właśnie zasoby ciepła oraz wody dostępnej dla roślin decydują o warunkach uprawy oraz uzyskiwanych plonach. Obserwowane w ostatnich latach odstępstwa od tzw. „normalnego” przebiegu pogody przyczyniają się do powstawania strat w uprawach. Wzrost średniej rocznej temperatury powietrza w ostatniej dekadzie jest niepodważalny i obserwowany nie tylko w Polsce ale w całej Europie i na świecie. Wzrosła także liczba i częstość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak: grad, burze, nawalne deszcze, trąby powietrzne, fale upałów czy susze. To ostatnie zjawisko w ostatnich latach występuje coraz częściej na terenie naszego kraju powodując starty w plonach roślin uprawnych.

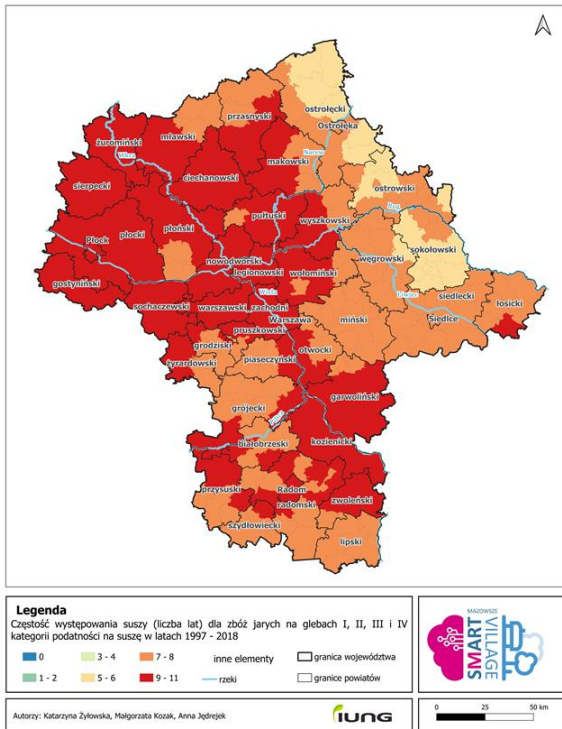
Na podstawie dostępnych danych meteorologicznych oraz wartości Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW) występowania suszy dla danej uprawy i kategorii glebowej dostępnej na stronie Monitoringu Suszy Rolniczej (susza.iung.pulawy.pl) policzono częstość występowania susz na terenie województwa mazowieckiego dla wybranych upraw w latach 1997 – 2018. Na podstawie przeprowadzonych badań do upraw najbardziej narażonych na występowanie warunków suszy zaliczono: zboża jare, zboża ozime, krzewy owocowe oraz truskawki. Wyniki tych analiz zostały przedstawione na poniższym rysunku 1.

Gminami najbardziej narażonymi na wystąpienie warunków suszy są gminy położone w południowo zachodniej części województwa mazowieckiego. Jest to związane z występowaniem na tym obszarze słabych gleb, o małej zdolności retencyjnej wody.

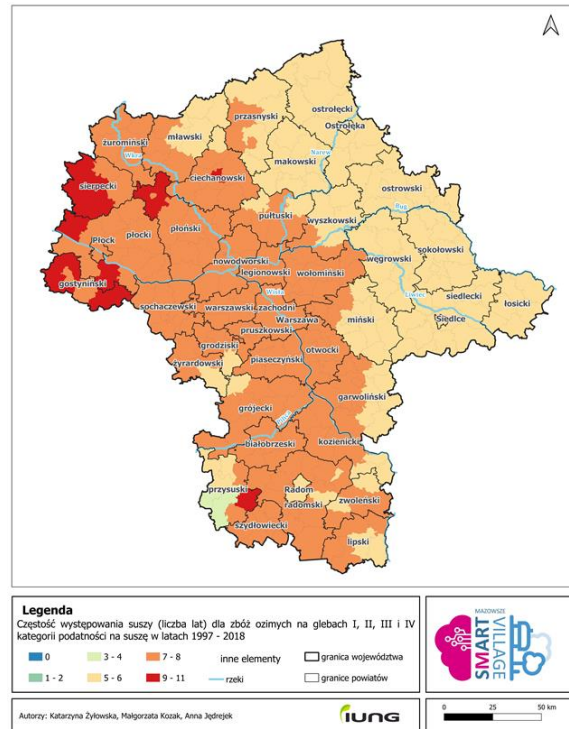
Zmiany klimatu jakie obserwujemy na przestrzeni ostatnich lat, do których przyczynia się działalność człowieka, w tym działalność rolnicza, powodują pojawianie się niekorzystnych zjawisk pogodowych w tym suszy rolniczej. Należy jednak podkreślić, że susza nie jest nowym zjawiskiem ale w ostatnich latach zarówno częstość jej występowania jak i intensywność powoduje, że jest to jeden z większych problemów dla gospodarstw rolnych. W roku, w którym na danym terenie występuję susza, straty w produkcji rolnej występują zarówno w gospodarstwach roślinnych, zwierzęcych, mieszanych jak i specjalistycznych, zajmujących się między innymi uprawą warzyw gruntowych, produkcją owoców (sady, plantacje krzewów owocowych).

Jednym ze sposobów zmniejszenia strat w plonach spowodowanych suszą jest adaptacja rolnictwa do zmieniających się warunków klimatycznych. Do metod adaptacyjnych zalicza się między innymi odpowiedni dobór upraw i roślin w gospodarstwie, stosowanie międzyplonów i naturalnych okryw glebowych, dostosowanie terminów prac polowych do warunków pogodowych, nawadnianie. Istotne są także działania w zakresie gospodarki wodnej w rolnictwie: melioracje, mała retencja. Wszystkie te działania mają na celu zatrzymanie jak największej ilości wody w glebie i krajobrazie.

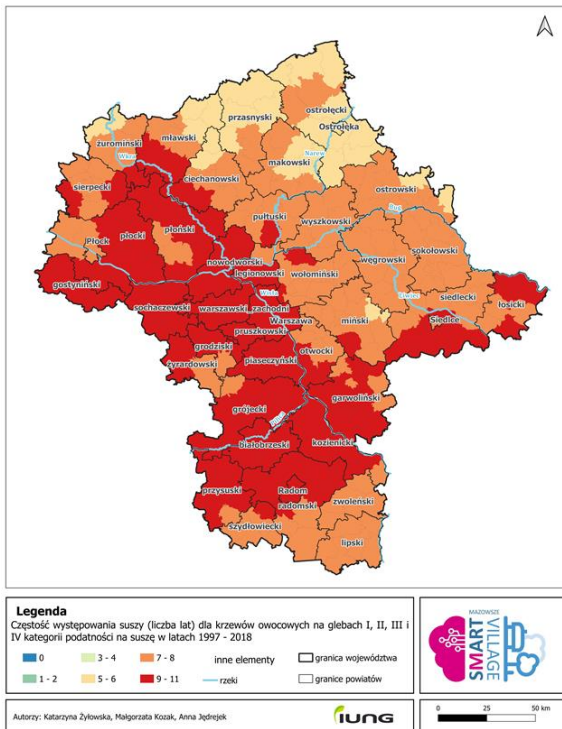
Zboża jare

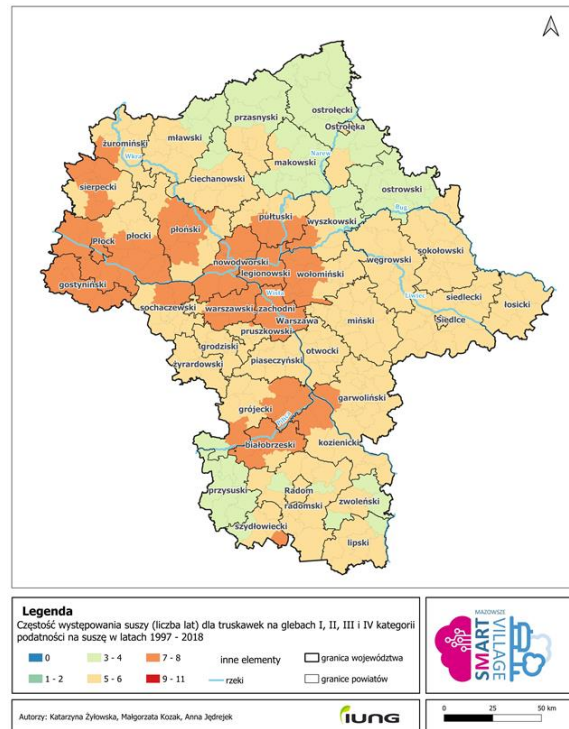
Zboża ozime

Krzewy owocowe

Truskawki

Rysunek 1. Częstość występowania suszy (liczba lat z suszą) dla zbóż jarych, zbóż ozimych, krzewów owocowych oraz truskawek w latach 1971 – 2018